

Markkinaintegraatio - karkaako halpa sähkö Eurooppaan

Juha Kekkonen

Varatoimitusjohtaja, Fingrid Oyj

Sähkömarkkinapäivä 18.3.2008

Euroopan sähkömarkkinoiden ongelmia (EU Komissio 1/2007)

- markkinoiden keskittyneisyys
- kilpailun vähäisyys (mm. cross-border)
- vertikaalinen integraatio (verkkotoiminta)
- kansalliset intressit (TSOt, regulaattorit, energiapolitiikka)
- avoimuuden puute
- loppukuluttajamarkkinoiden tehottomuus ja hintasäännöstely

**Sähkön markkinahintaa ei koeta luotettavaksi,
EU-tason toimenpiteitä tarvitaan => 3. IEM-paketti**

Mutta markkinat voivat kehittyä ilman direktiivejäkin

Esimerkkejä:

Rajatariffien poistuminen

Sähköpörssien kehitys

Market Coupling

Miksi markkinoita integroitava edelleen?

"Pohjoismaisia markkinoita ei pidä kytkeä Manner-Eurooppaan, koska se vain nostaa sähkön hintaa"

Mutta toisaalta

- integraatio lisää kilpailua
- osapuolten määrä ja likviditeetti markkinoilla kasvavat
- siirtokapasiteetti rajojen yli tulee tehokkaampaan käyttöön
- sähkö saadaan virtaamaan aina "oikeaan" suuntaan
- tuotantokapasiteettia ml. reservejä käytetään optimaalisemmin
- hintakehitys vakaampi, hintapiikit tasaantuvat
- sähkökauppaa käydään vain jos osapuolet hyötyvät

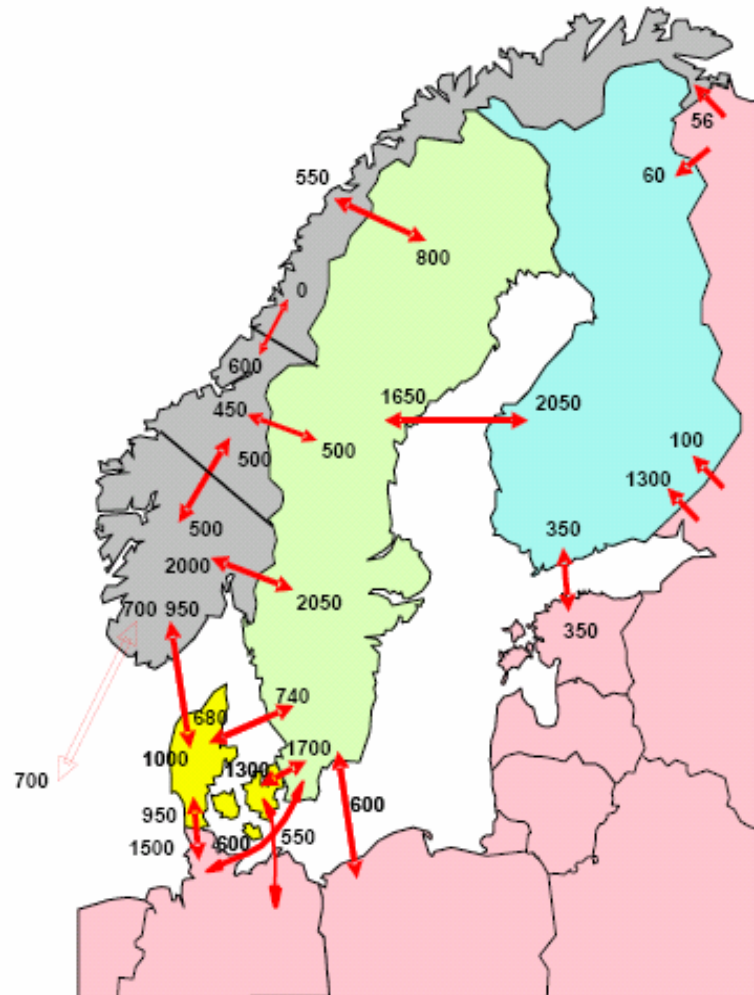
Siirtokapasiteetti Länsi-Eurooppaan 6% pohjoism. tehosta

Maksimi NTC-kapasiteetit (MW) 2008

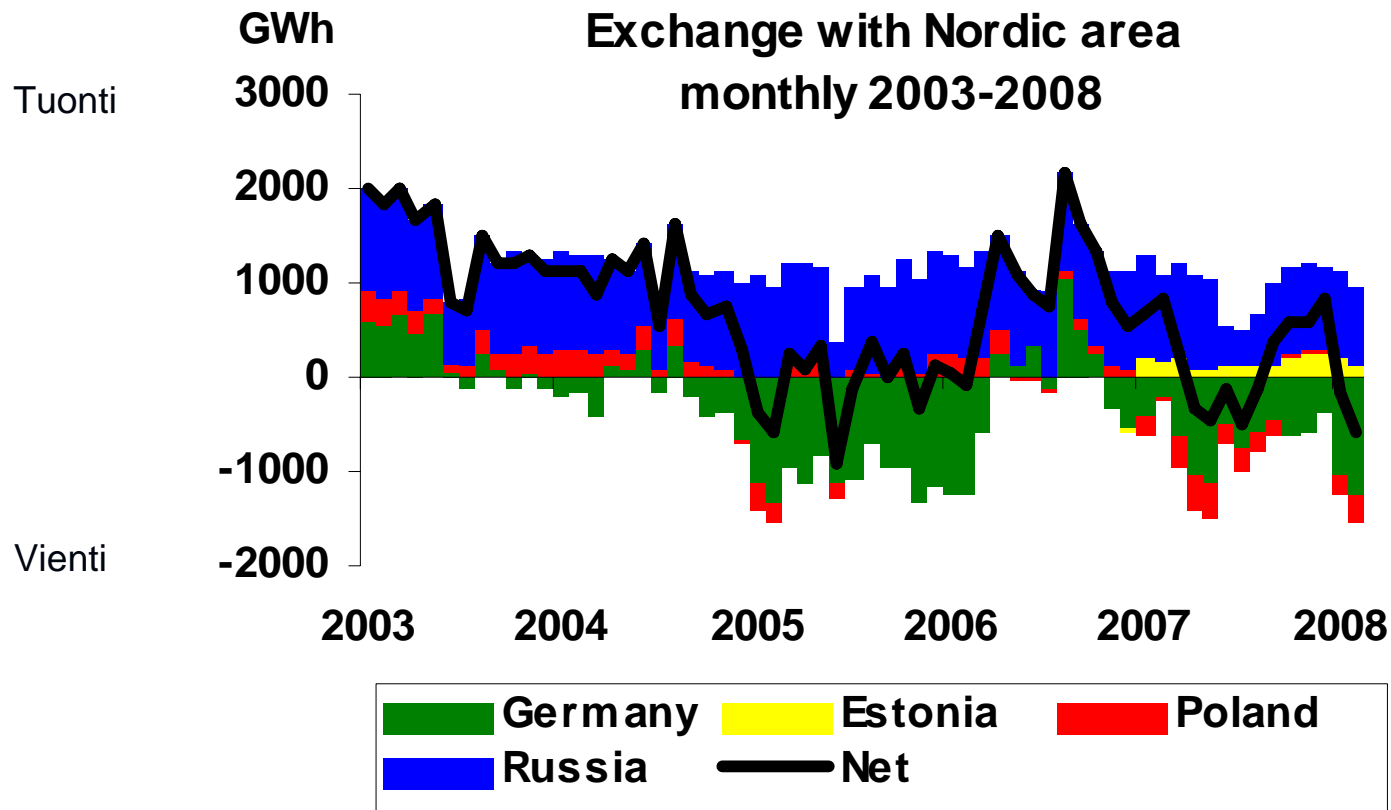
NTC = Net Transfer Capacity

Pohjoismaiden toteutunut suurin huipputeho 69 000 MW

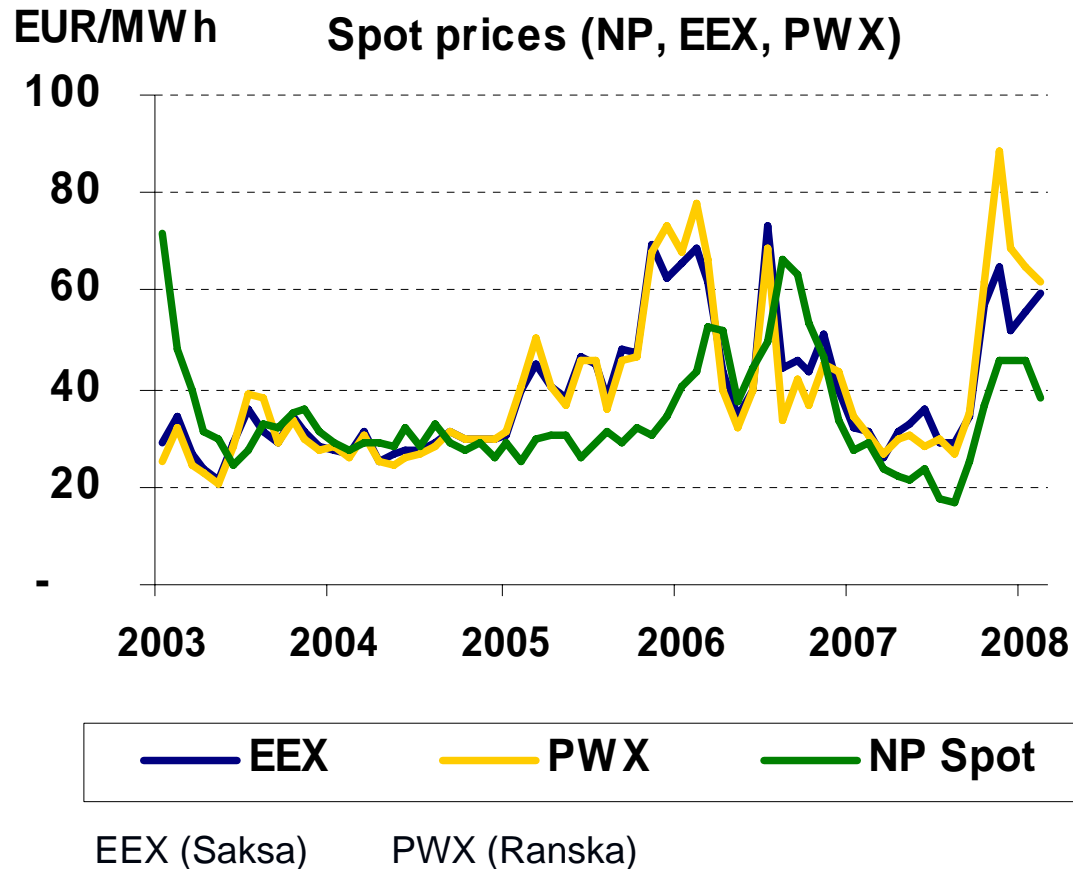
Rajakapasiteetit Manner-Eurooppaan yhteensä 3 900 MW
(Norned-kaapeli mukaan lukien)

Pohjoismaat keskimäärin nettotuoja, Länsi-Euroopan kanssa vesi/lämpövoiman optimoija

Spot-hinnat korreloivat osittain

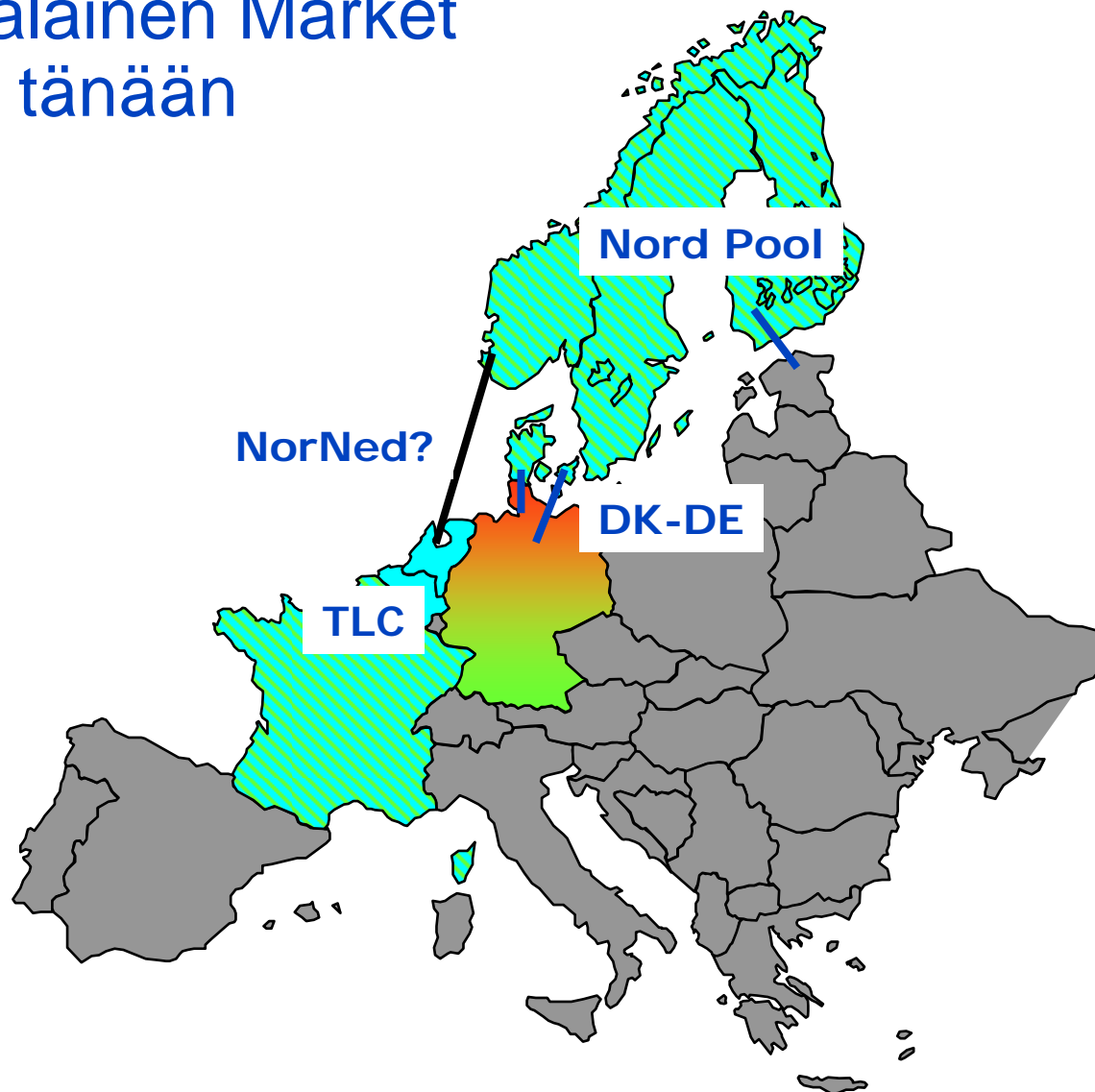
Onko sähkö pysyvästi halvempaa Pohjolassa?

- Merkittävimmät kustannustekijät kansainvälisiltä markkinoilta
 - tuotantoteknologia
 - polttoaineet
 - päästöoikeudet
 - jne.
- Eroja maiden välille tuovat energiapolitiikka (uustuotannon mix), osaamisen taso, luonnonolosuhteet yms.
- Hintaero Länsi-Eurooppaan nähden vaihtelee jo nyt (+/-)
- Mahdollinen skenaario: kauppaa käydään kaikilla rajoilla molempiin suuntiin vaihdellen tilanteen mukaan

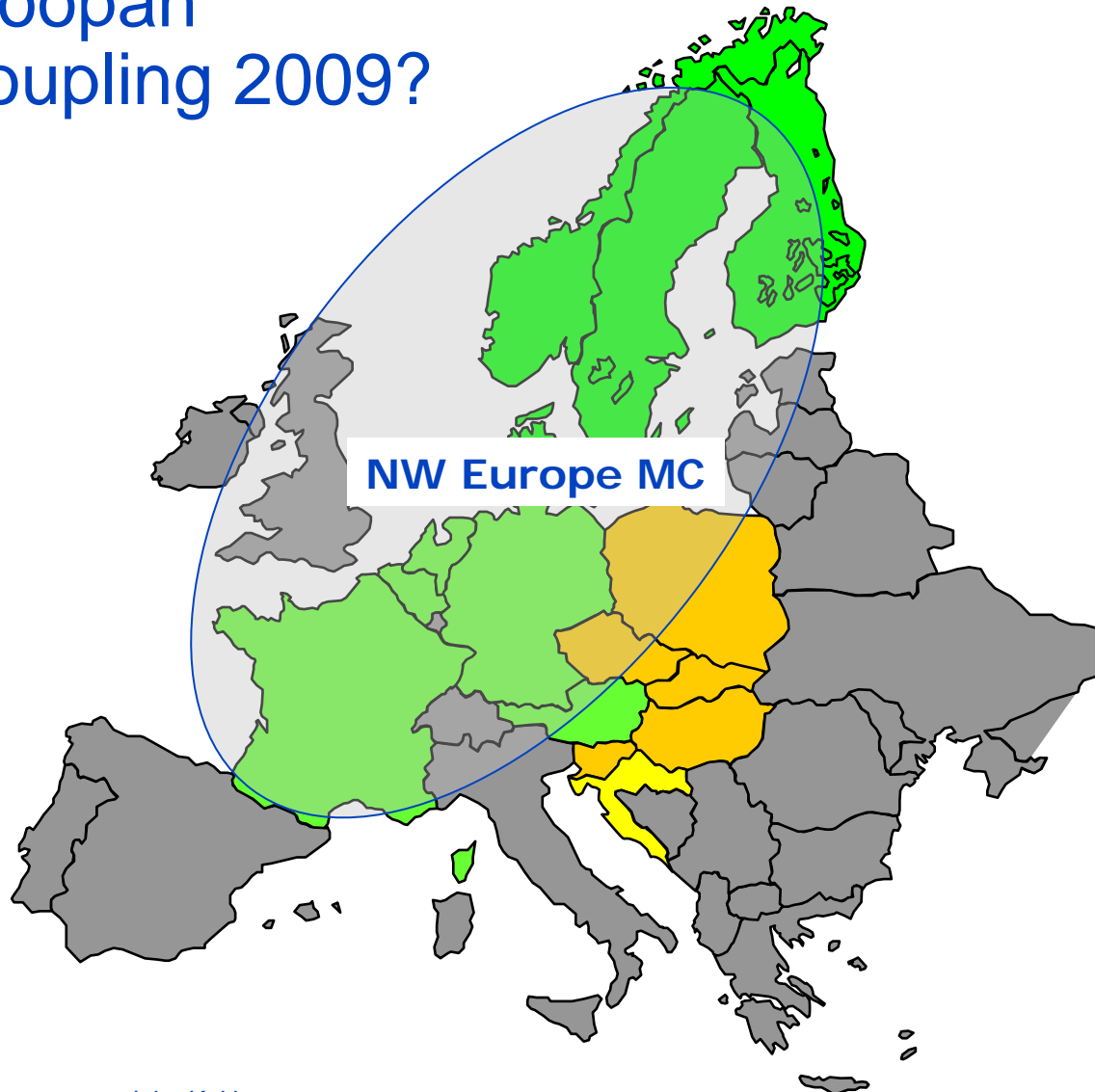
Mitä tapahtuu seuraavaksi

- Pohjoismaista tuttu kaupankäyntitapa maiden välillä laajenee läntiseen Keski-Eurooppaan
- Läntisen Keski-Euroopan spot-markkinat ja Elspot-markkinat käytännössä yhtyvät
- Trilateral MC (TLC) 2006: Ranska-Belgia-Hollanti
- Pohjoismaat-Saksa kesä 2008
- NorNed 2009
- Pentalateral MC (Benelux-Ranska-Saksa) 2009?

Eurooppalainen Market Coupling tänään

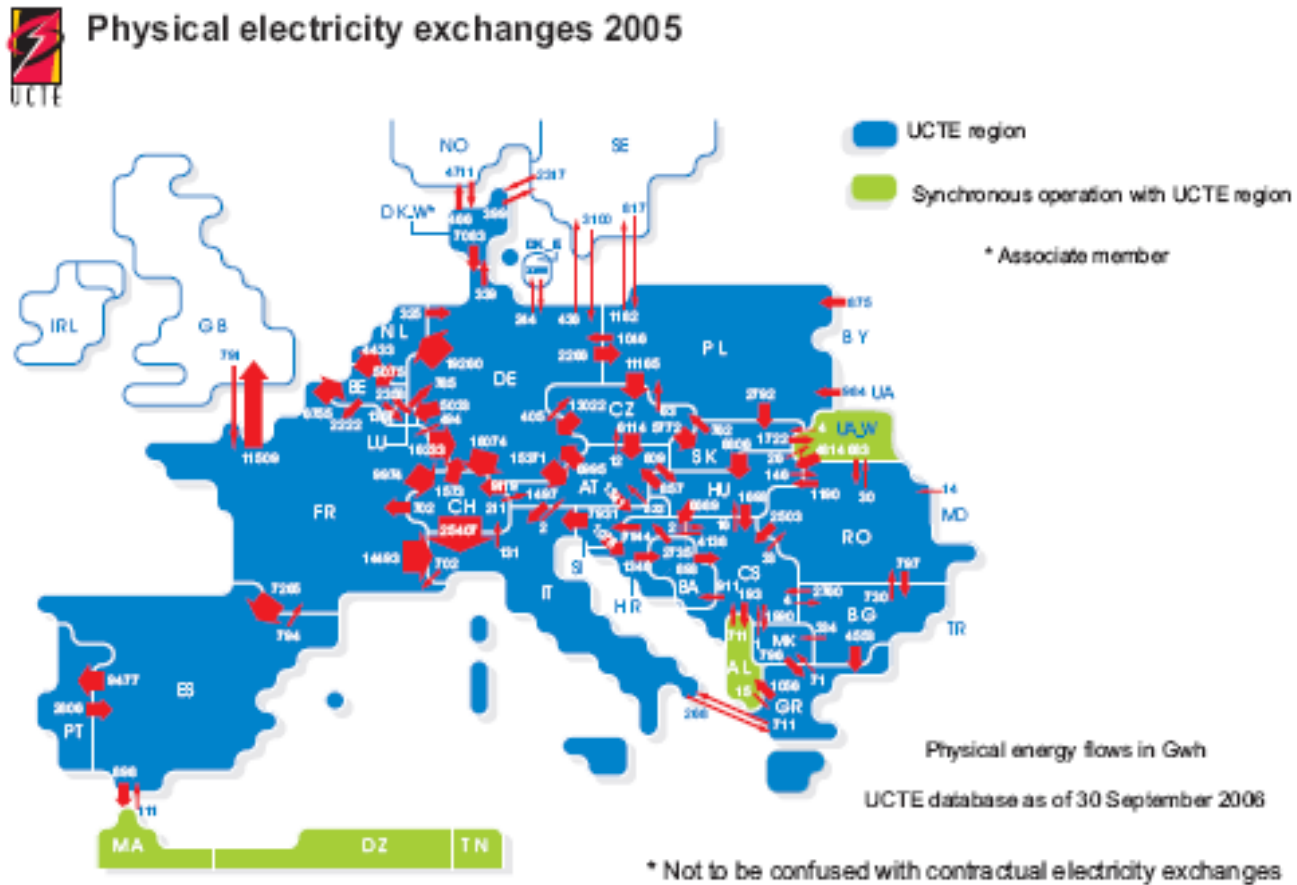
Länsi-Euroopan Market Coupling 2009?

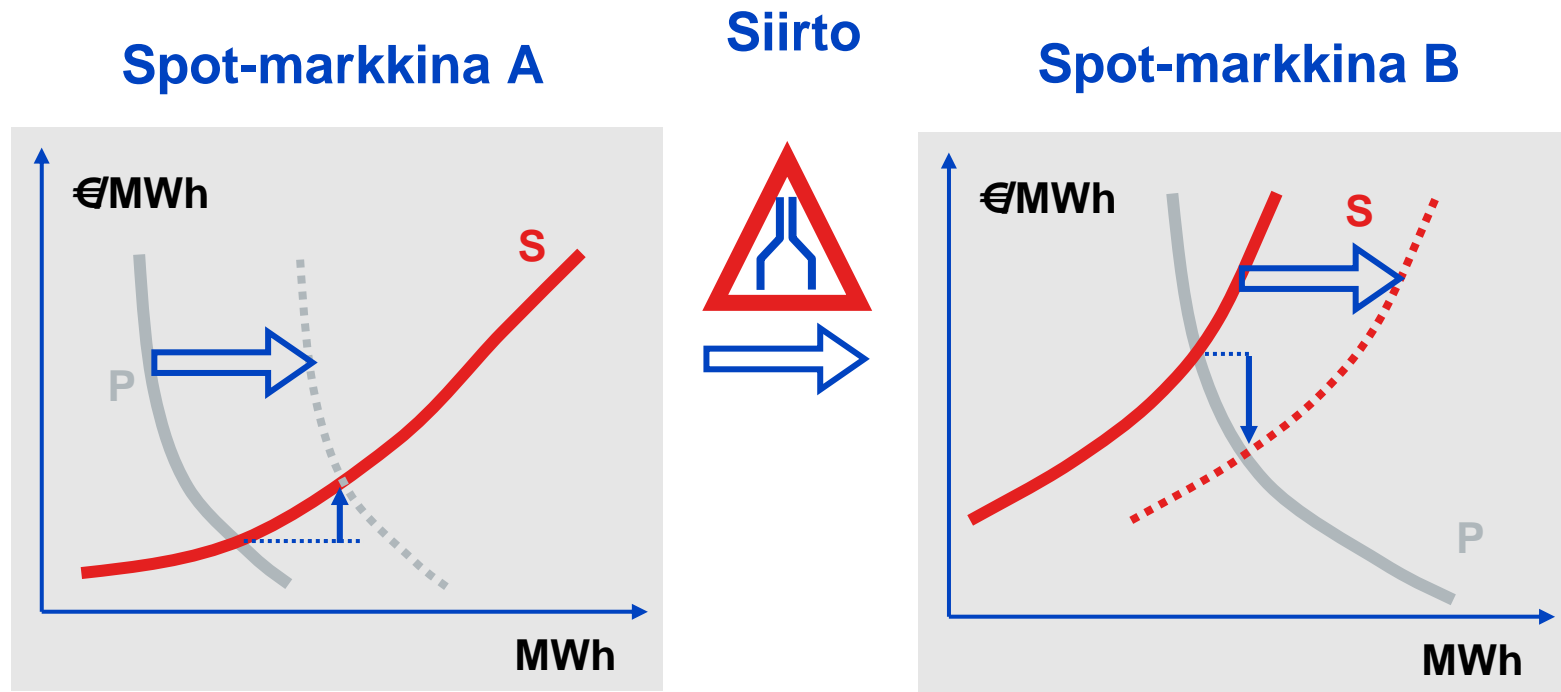
Merkitys Suomelle

- Suomi Euroopan sähköintensiivisimpiä maita
- myös tuontiriippuvuus suurin (Latvian ja Serbian ohella)
- sijainti sivussa markkinakeskiöstä (vrt. Saksa, Tsekki ...)
 - => markkinoiden toimivuus meille erityisen tärkeää
 - hintakontrollin vuoksi
 - saantivarmuuden vuoksi
- ilman markkinaintegraatiota sähkön hinta Suomessa olisi nykyistä korkeampi
- eristäytymällä joutuu sopeutumaan muiden tekemiin valintoihin
- Fingrid
 - markkinoiden toiminnan tehostaminen yksi yhtiön päätehtävistä
 - toimimalla eturintamassa vaikutetaan pelisääntöihin omaa painoarvoa enemmän.

Manner-Euroopan pääfokus ei ole Pohjoismaiden kaupassa

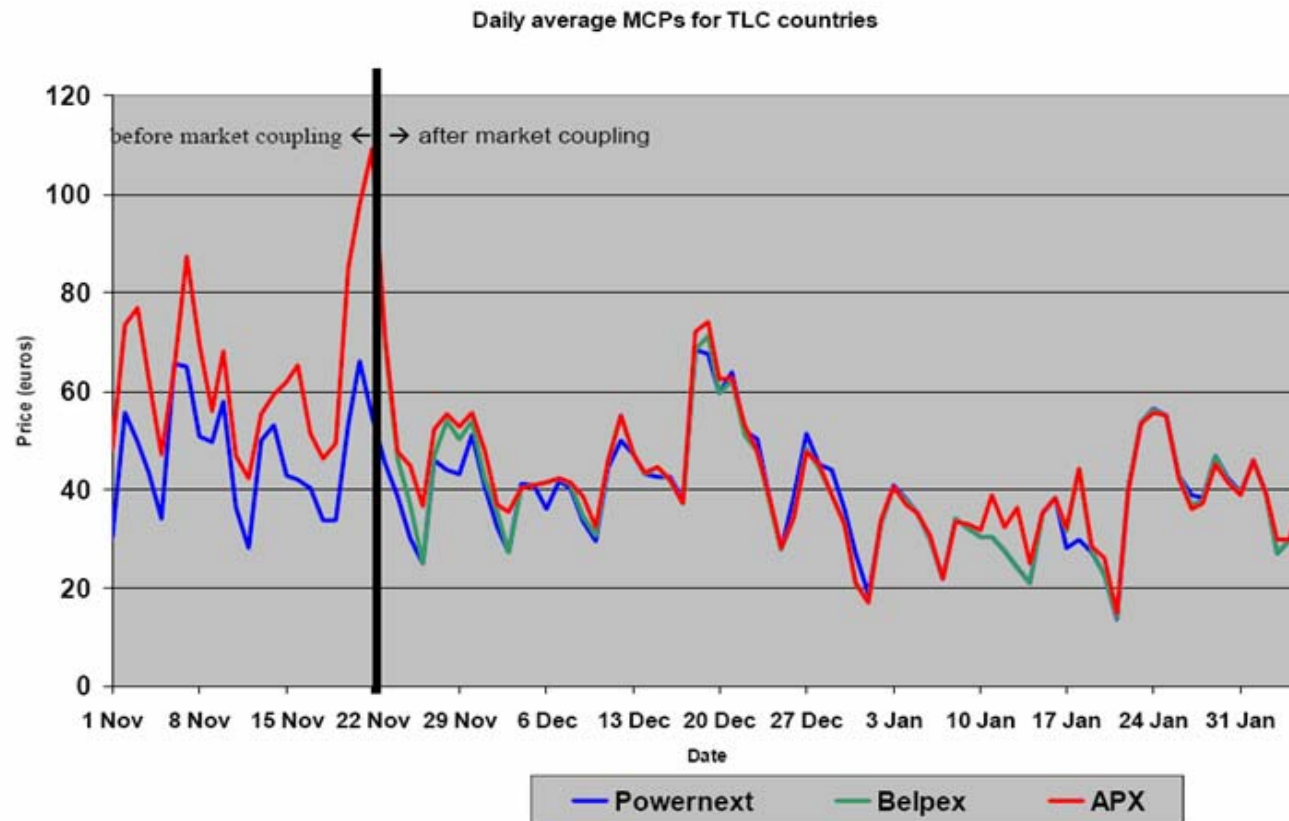

Market couplingin periaate

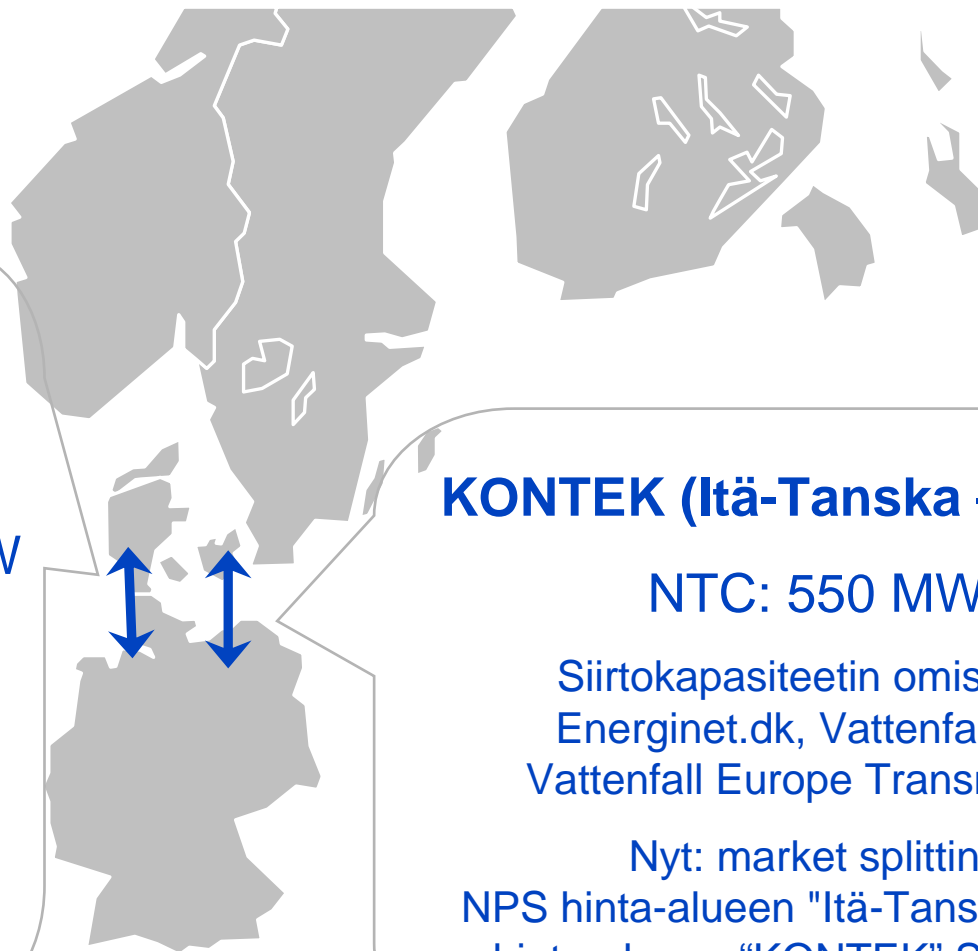

- S... myyntitarjoukset yhteensä (order book)
- P... ostotarjoukset yhteensä (order book)
- ➡ rajasiirto
- ➔ spot-hintojen lähentyminen

Price convergence after market coupling

Esimerkki Market Couplingista: Saksa-Tanska

Yhteys Länsi-Tanska – Saksa

NTC: 1500/950 MW

Siirtokapasiteetin
omistajat: E.ON Netz,
Energinet.dk

Nyt: eksplisiittinen
huutokauppa (vuosi, kk,
päivä)

KONTEK (Itä-Tanska – Saksa)

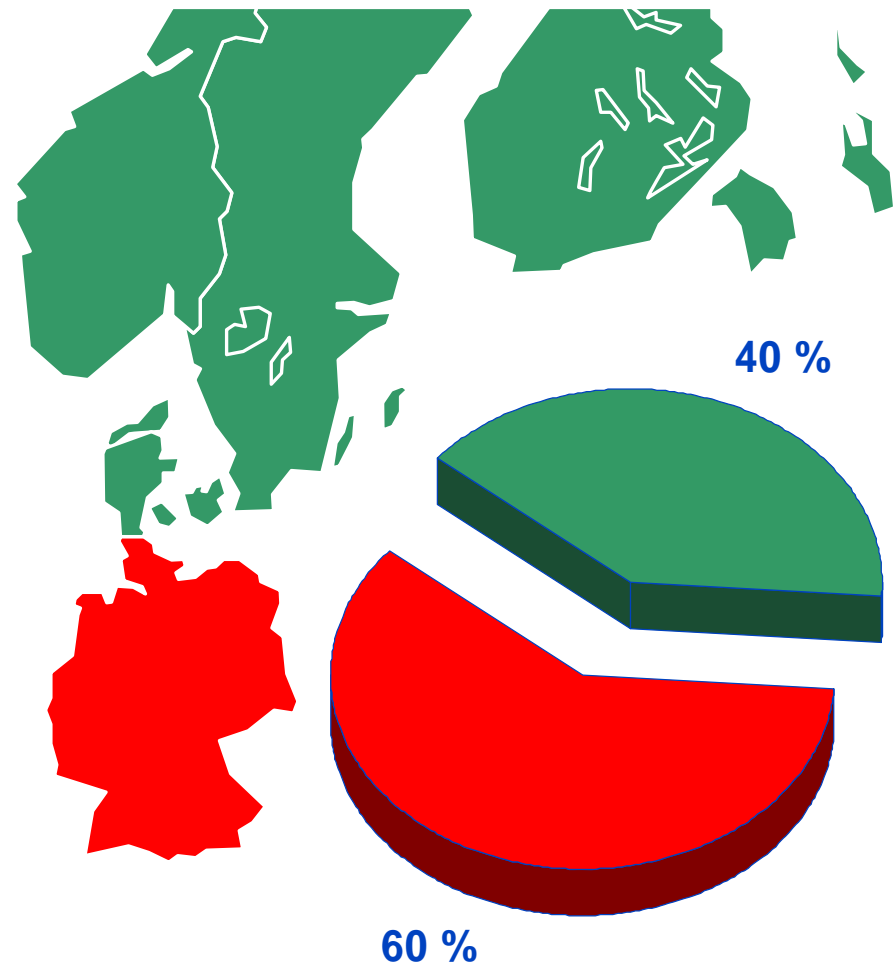
NTC: 550 MW

Siirtokapasiteetin omistajat:
Energinet.dk, Vattenfall AB,
Vattenfall Europe Transmission

Nyt: market splitting
NPS hinta-alueen "Itä-Tanska" ja NPS
hinta-alueen "KONTEK" Saksassa
välillä

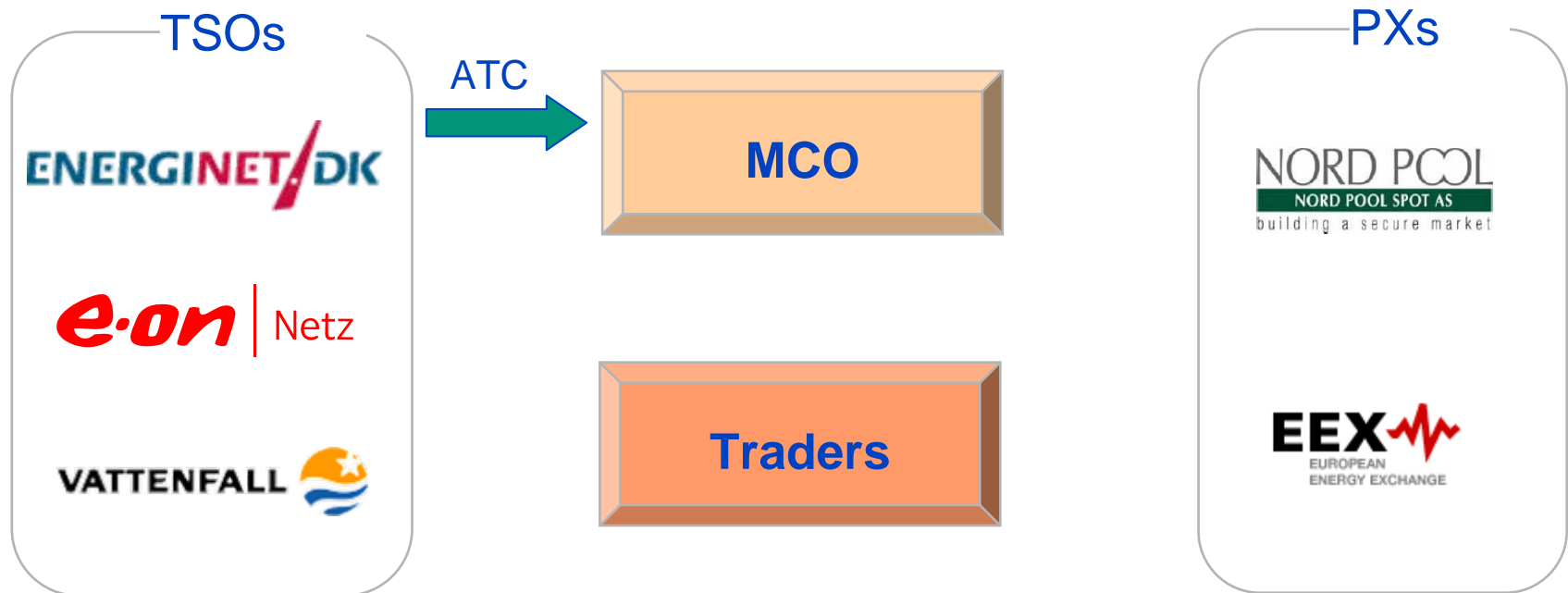
European Market Coupling Office – EMCC

- hallinnoi MC-prosessia
- EMCC:n konttori Hampuriin
- toiminta käynnistyy kesäkuussa 2008
- omistus: alueellisesti osamarkkinoiden koon (kulutus) mukaan, osamarkkinan sisällä jako TSOiden ja sähköpörssin kesken

Päivittäisoperaatiot

Market Coupling Office MCO (1)

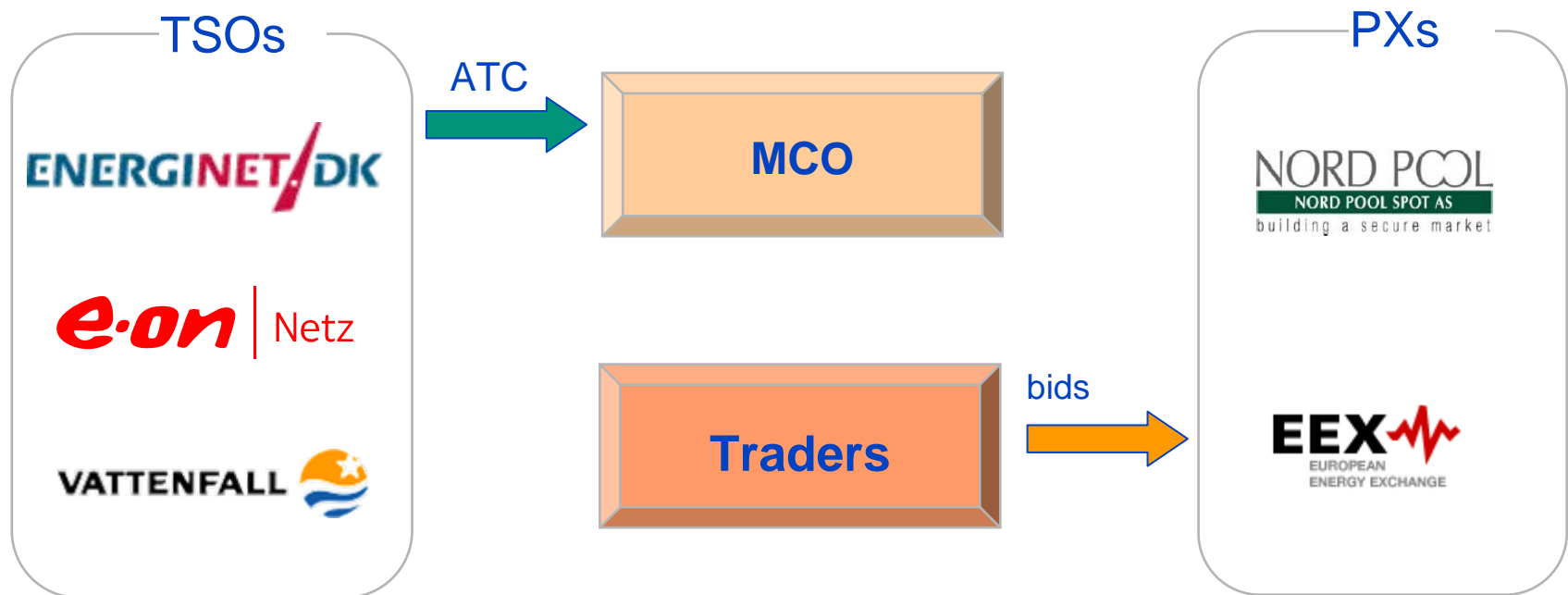

9:30

siirtokapasiteetit ATC jokaiselta TSO:n yhteydeltä

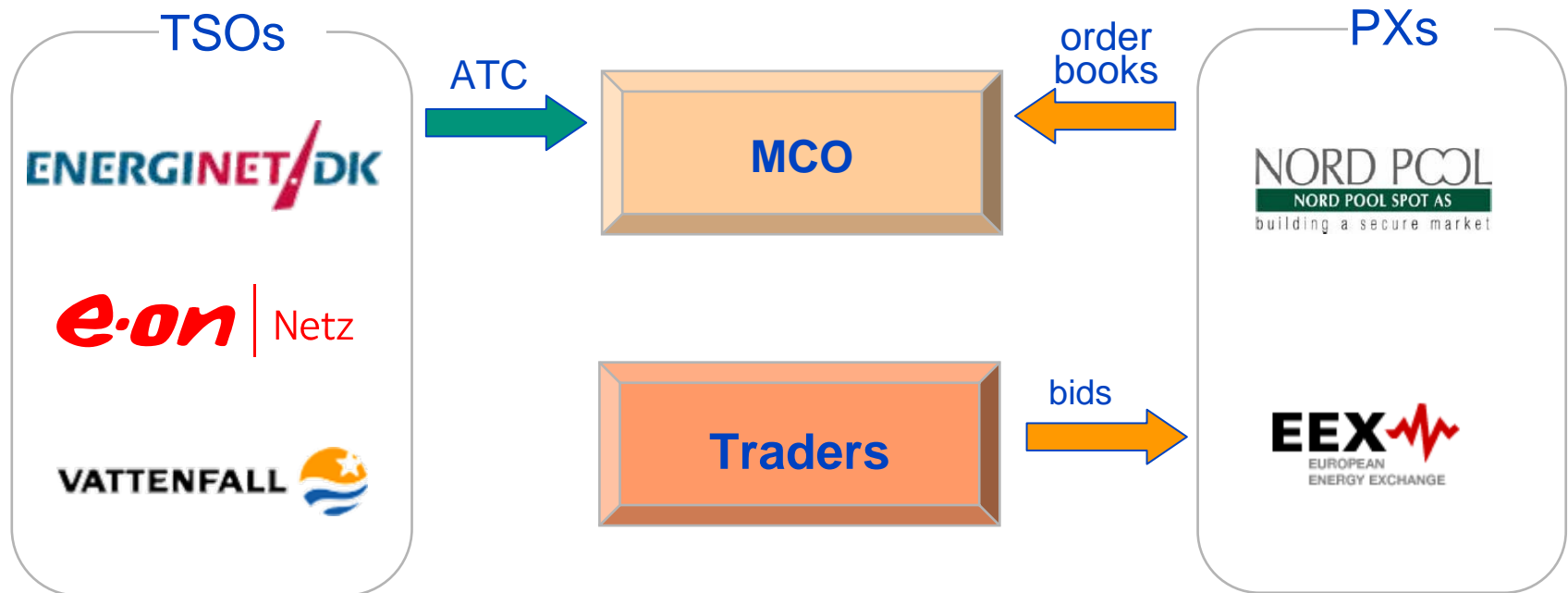
ATC = Available Transmission Capacity

Päivittäisoperaatiot MCO (2)

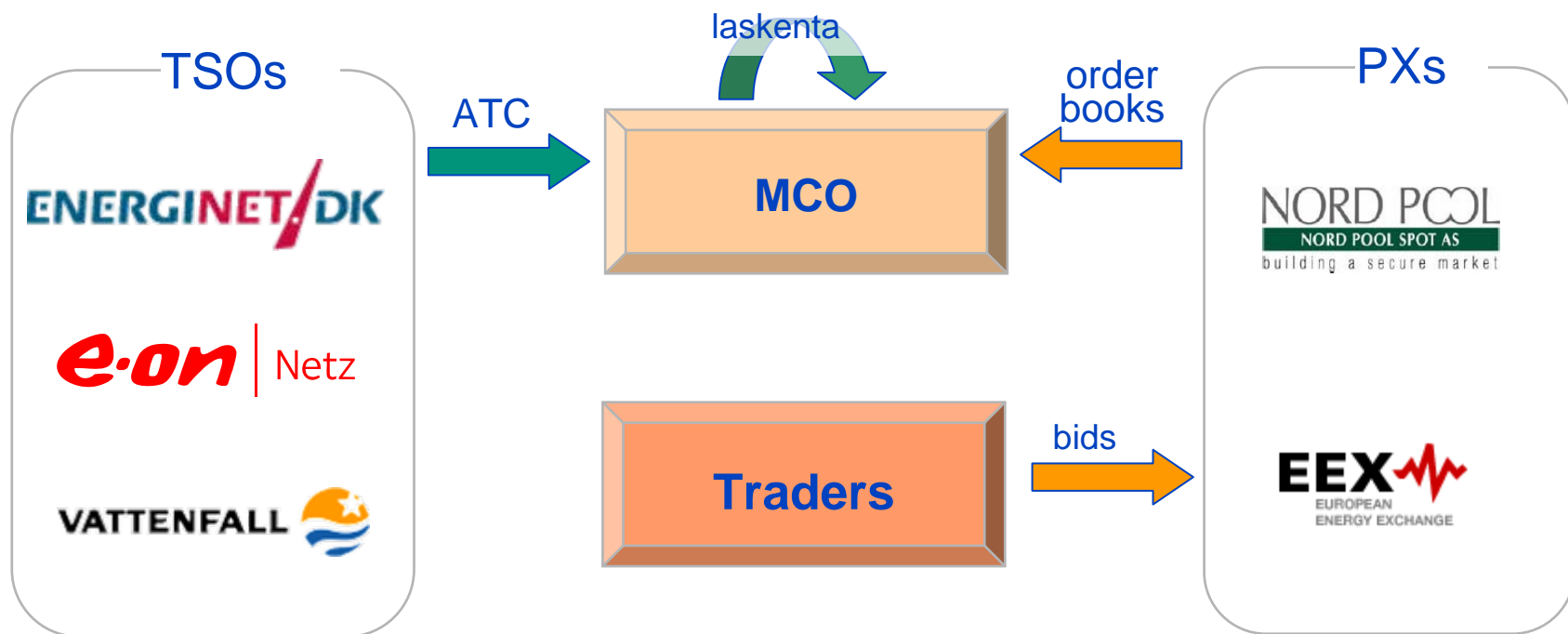
12:00 mennessä: Markkinaosapuolet jättävät tarjouksensa

Päivittäisoperaatiot MCO (3)

Noin 12:10: Pörssit lähettävät tarjouskirjat anonyymisti MCO:lle

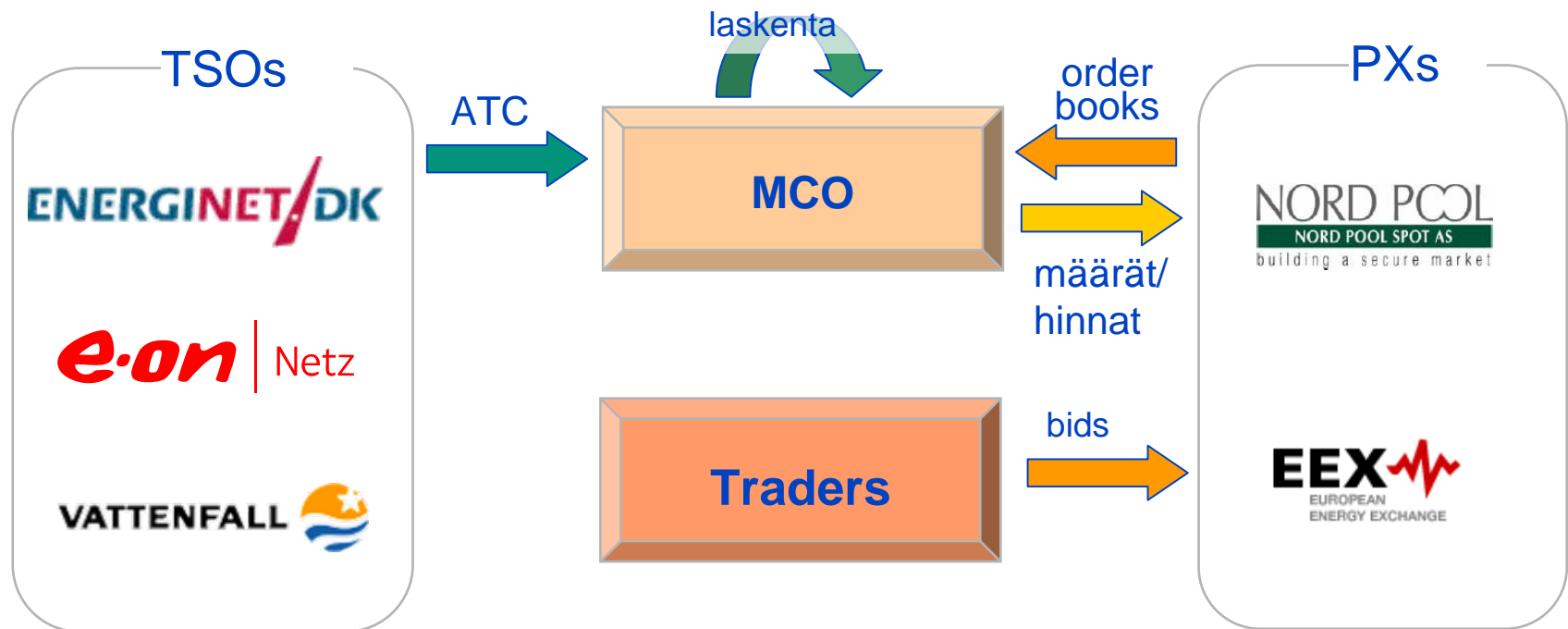
Päivittäisoperaatiot MCO(4)

12:30 mennessä

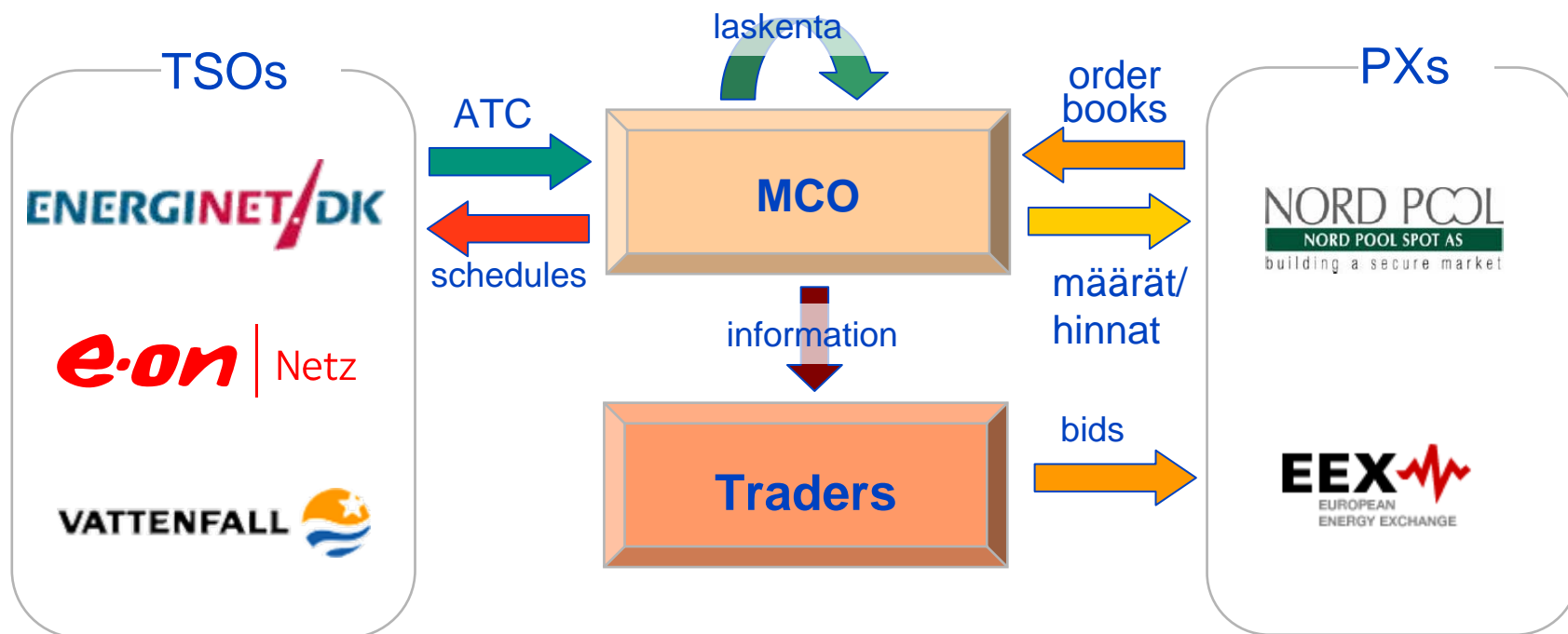
Market Coupling laskenta

Päivittäisoperaatiot MCO (5)

12:30 Siirtomäärien (ja hintojen) raportointi pörsseille

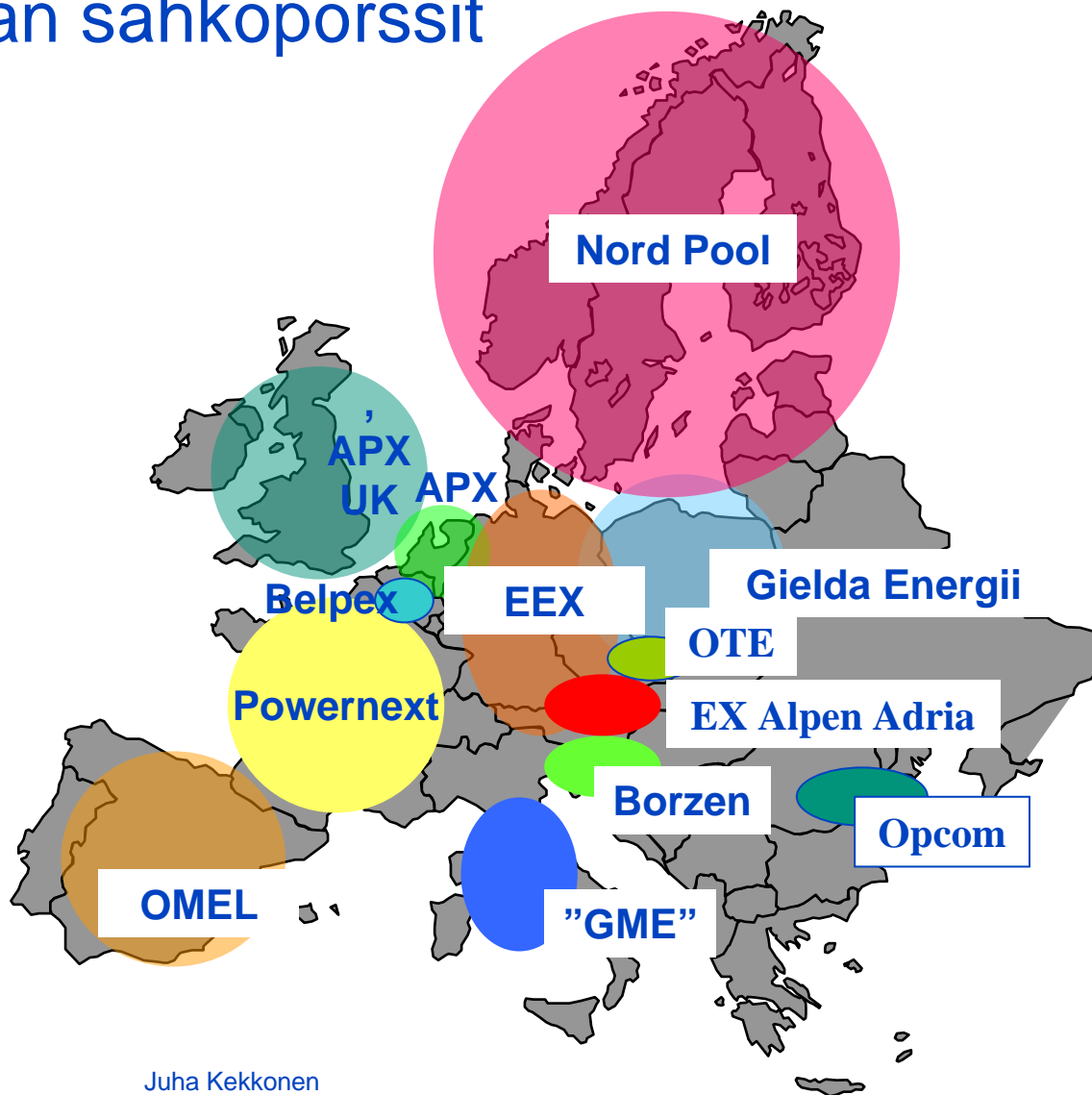
Päivittäisoperaatiot MCO(6)

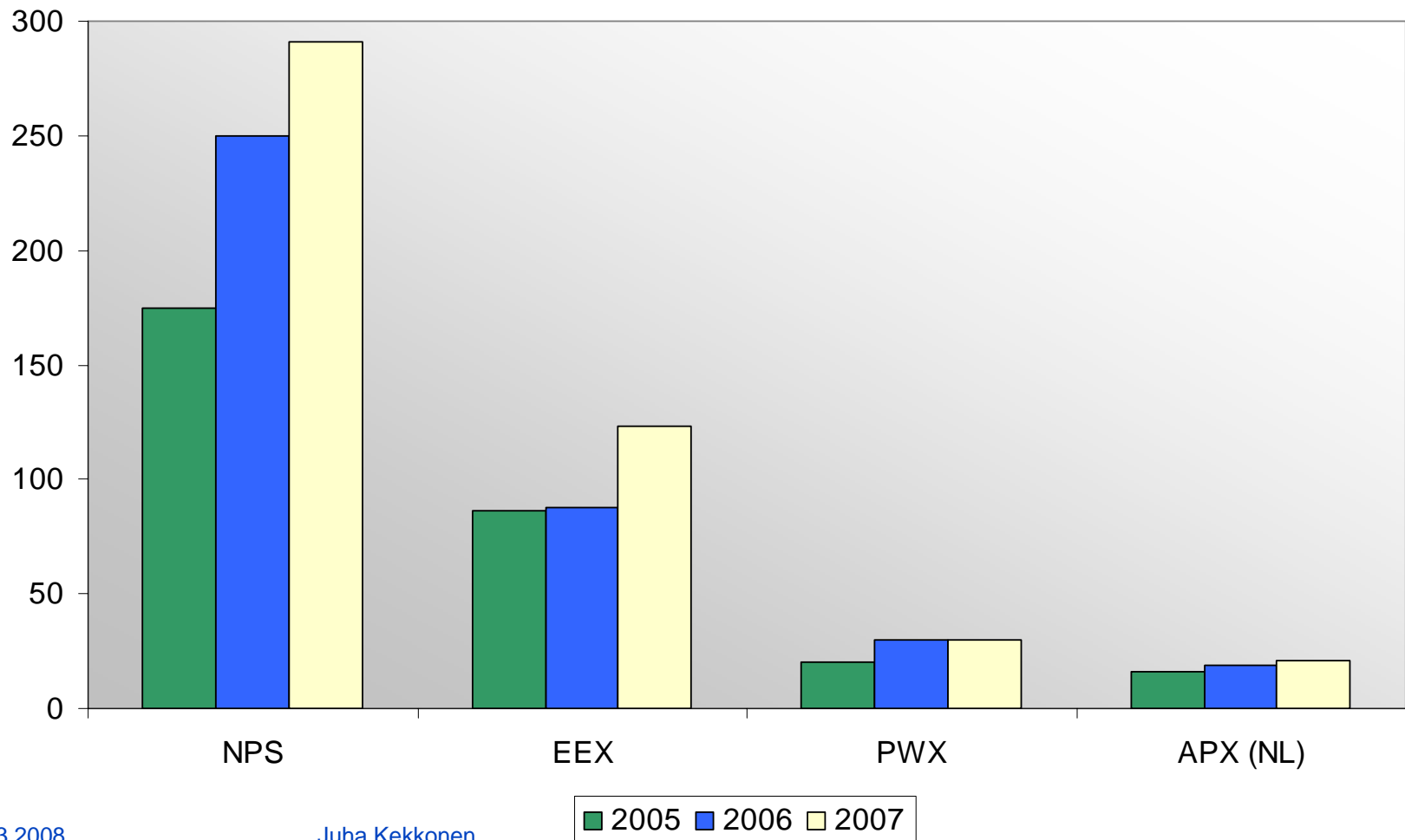
Jälkeenpäin

Market coupling tulosten julkistaminen

Euroopan sähköpörssit

Spot-pörssien volyymi (TWh)

Pörssien omistus vaihtelee

- EEX
 - 53 omistajaa
 - Eurex 23,2%; LB Sachsen 17,4%, NP ASA 17,4%
 - RWE Transportnetz 3,1% (part of 24% industry pool)
- Powernext
 - 10 omistajaa
 - Euronext 34%, RTE, Elia, TenneT 17%
 - Industry (EdF, Total, Atel, Enel) 49%
- APX
 - 2 omistajaa; TenneT 74,5%; Gasunie 25,5%
- Nord Pool ASA
 - 2 omistajaa SvK, Statnett 50/50%,
- Nord Pool Spot
 - 5 omistajaa : SvK, Statnett, Fingrid, Energinet.dk, NP ASA

Pörssien omistusrakenne selkeytymässä

- EEX: NP ASA omistus 17,4% myydään Eurexille
- EEX+PWX: fuusio sovittu, jako spotpörssiin (Pariisi) ja johdannaispörssiin (Leipzig)
- NP ASA: liiketoiminta myyty OMX/Nasdaq:lle
- NP Spot: NP ASAn osakkeet siirtyvät SvKlle ja Statnetille (10%/10%)

=> kohti spot-pörssien fuusiota?

Miten eteenpäin Euroopan markkinoilla

- EUn 3. sähkömarkkinapaketti auttaa osassa ongelmia
- TSO-yhteistyö avainasemassa: alueellisesta eurooppalaiseen
- Market coupling vahva prosessi
- TSOiden ja pörssien yhteispeliä muutenkin tiivistettävä
- markkinarakenne samaksi (day-ahead, intraday, säätömarkkina)
- pelisäännöt harmonisoitava
- verkon suunnittelu alueelliseksi ja alueiden väliseksi
- regulaattorit puhaltamaan yhteen hiileen
- kilpailuviranomaiset aktiivisemmiksi
- last but not least: riittävä poliittinen tahto tarvitaan